

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. XI. Rursùs de tempore, quo inductæ sunt appellationes ab abusu, & de variis illarum conditionibus: ad cap. 2. Fevreti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

796 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
causis spiritualibus & Ecclesiasticis dicant, & iudicata ex-
quantur.

10. Nescio an risu, an fletu digniora sint appellationum
ab abusu encomia, quæ habet Fevretus §. ult. Lugere magis
libet, quia Ecclesia, cum esset Domina gentium, facta est
sub tributo, & à propriis filiis oppressa. Itaque, inquit
Fevretus, si rectè ad eorum institutum attendatur, qui
appellationes ab abusu induxerunt, ad bonum, quod ex
eis sequitur, ad quietem Principalium potestatum, quæ
ea ratione procurata est, cum olim ob exortas de jurisdic-
tione contentiones sæpè commoverentur, ad firmum susten-
taculum, quo Ecclesiastica, & temporalia jura sub pro-
tectione, atque autoritate Regiæ communita sunt, meri-
tò dici queat, primum earum Autorem bis terque excla-
mare cum Archimede debuisse *εὐρημα εὐρημα*, cum nihil ul-
trà desideretur ad ejus perfectionem, quod tanto tempo-
re, tantoque labore inquisitum fuerat, ut unusquisque in
suo jure conservaretur, & ut frequentibus usurpationibus
occurreretur. Habet enim id præcipuum appellatio ab abu-
su præ cæteris mediis aliàs adhibitis, quòd effectum suum
statim consequatur, sitque utilis communiter tam Eccle-
siasticis, quàm Laicis, qui eà utuntur. Quam justæ sint
illæ laudes, aliæque, quas refert §. 6. constat ex iis, quæ
jam dicta sunt, & constabit ex iis, quæ adhuc dicentur de
justitia illarum appellationum.

C A P U T X I.

*Rursus de tempore, quo inductæ sunt appellationes ab abusu,
& de variis illarum conditionibus; ad cap. 2. Fevreti.*

1. **P**robat Fevretus tribus primis paragraphis capitis 2. non
ita esse antiquas appellationes ab abusu: sed adhuc recen-
tiores sunt, quàm ipse putet. Concedit illerecentes esse quan-
tùm ad formam, sed negat quantum ad vim, & effectum,
quippè cum jam olim Regia potestas, Prælatorum Eccle-
siasticorum abusus emendaverit. Verùm præterquam quòd
ad eò

adeò erant evidentes, & notorii excessus, ut causæ cognitionem non requirerent, non ab ipsis sæcularibus corrigebantur, sed plerumque ab ipsismet eorum autoribus emendari curabantur. Nec parvi momenti est forma illa, scilicet appellationis, quæ postmodum inducta est. Imò gravissimum, & perniciosissimum damnum infert Ecclesiasticæ jurisdictioni, quod, dum de illius injustitia egimus, demonstrasse nos putamus. Adde quod illa, quæ commemorat, saltem in principio, non tam erant provisiones à jurisdictione Regia factæ, quàm querelæ, ac minæ Regiorum Procuratorum Ecclesiasticæ jurisdictioni parùm faventium, vel potius multum adversantium.

2. Optimè §. 4. notat Fevretus (si quid tamen optimum dici debet, ubi vix quidquam occurrit boni: sed optima dici possunt, quæ à pessimis liberant) appellationes ab abusu non nisi gravibus negotiis usurpandas. „Fatendum est, „inquit, appellationes illas ex eo magnoperè commendatas, „quod, ubi primùm inductæ sunt, non nisi in rebus gravibus, publicis, & magni momenti adhibebantur; & certè „satis culpari non possunt, qui hoc remedio in quavis occasione utuntur, sine distinctione boni publici, & privati, „quique omnia gravamina ceu abusus habent, quod nullo „modo ferendum est. Idem ferè antea senserat D. de Marca. Quod ait Fevretus, appellationes ab abusu ex eo magnoperè laudatas, quod non nisi in gravissimis negotiis principio interponerentur, causam insinuat, cur eis quàm primùm Ecclesia non satis validè obstiterit; quia nimirum illarum usus, ob casuum gravitatem, erat rarus, ac propter remedii difficultatem ferè necessarius videbatur. Nec enim dubium mihi ullum est, quin, si passim, ut hodiè fit, perturbata fuisset Pastorum Ecclesiasticorum jurisdictioni, & ad Tribunalia sæcularia distracta; Ecclesia, quæ pro causis multò minoris momenti tam strenuè decertavit, hanc pro viribus, vindictura fuisset injuriam: sed malum sensim sine sensu adeò excrevit, ut remedium, nisi promptum sit, nihil profuturum videatur.

3. Alia fuit causa neglecti dudum ab Ecclesia illarum appellationum usus, quòd scilicet variis conditionibus tempe-

H h h h h 3

ra-

rarentur, de quibus Fevretus in §§. seqq. quæ tamen hodiè præmittuntur. Necesse enim erat, quod probat pluribus autoritatibus, & ratione §. 5. ut non interponerentur nisi *ab abusu notorio & certo*. Et §. 6. asserit cum alio Autore Gallicano, nomine Buluc, Gallis tantum, & non alienigenis licere sic appellare, &c.

4. Paragrapho 8. appellationes ab abusu in omnibus Franciæ Provinciis usurpari monet, etiamsi Paulus III. Papa institerit apud Henricum II. Francorum Regem, ne in Britannia, in Provincia Provinciæ, in Delphinatu locum haberent. Sed quare Procurator Regius tam iusto Summi Pontificis desiderio sese opposuit? Quia, inquit, Primò illæ appellationes erant licitæ, & juridicæ; sed de hoc est quæstio. Secundò quia Rex justitiæ debitor est subditis suis. Verum id quidem est; sed quantum ad illa tantum negotia, quæ ad Principes temporales spectant. Imò & in rebus spiritualibus & Ecclesiasticis justitiæ debitor est, tanquam Ecclesiæ Protector. Itaque cohibere debet nimium Procuratorum suorum ad ampliandam auctoritatem Regiam studium, ne Iudices sæculares adducat ad usurpandam jurisdictionem, aut imminuendam libertatem Ecclesiasticam. Tertiò, quia obedientia illarum Provinciarum erat filialis ad ferenda legitima præcepta, non ad tolerandas novitates juribus temporalibus, & Regis in subditos jurisdictioni, contrarias. Sed an Senatus Iudex est sanctæ Sedis, ut de illius præceptis sententiam ferat? An statim atque Procuratori Regio placebit, Decretum aliquod Summi Pontificis novitatem appellare, quantumvis de re spirituali, vel Ecclesiastica agatur, ita censendum erit; & à Laicis, ligandæ erunt Summo Pontifici manus, sub eo prætextu?

5. Si verum esset, quod antea dixerat Fevretus, non interponi appellationes ab abusu, nisi ubi violatur Regia jurisdictione, concedendum esset Procuratorem Regium partis vice fungi, nec sine illius consensu controversias posse componi, ut asserit idem Autor §. 9. sed ea causa vel rarò, vel nunquam accidit. De privilegio appellationum ab abusu, de quo Fevretus §. 10. quòd scilicet nullâ præscriptione, nullo præjudicio, nullo partium consensu, nullâ temporis diu-

tur-

M. C.

Libertatibus
Eccle. GallicæGIII
236

turnitate impediri valeant, id tantum hinc dicendum est, nihil esse jurisdictioni Ecclesiasticæ; imò & publicæ tranquillitati infestius, quandoquidem nulla est judiciorum Ecclesiasticorum securitas, si quocumque tempore, ac quacumque firmitate roborata sint, concuti per appellationes ab abusu possunt. Sed qui sunt antiqui Canones, quibus innitur illud privilegium?

6. Variæ formulæ sententiarum circa appellationes ab abusu, quas refert Fevretus §. 11. parum prosunt Ecclesiæ: sive enim appellatio in nihilum redigatur, sive iudicium Ecclesiasticum abusivum declaretur; Laici rerum Ecclesiasticarum arbitros se constituunt; formulas autem, dum libebit, immutabunt. Iniquum videtur, quod ait §. 12. ut qui iudicium Ecclesiasticum, à quo est appellatum, defendit, multâ pecuniariâ plectatur, si abusum intercessisse Senatus declaraverit. Id enim saltem Ecclesiastica jurisdictio mereri videtur, ut insontes habeantur, qui iudicia illinc profecta bonâ fide secuti sint. Alioquin enim, cum ex innumeris capitibus Ecclesiastica Decreta de abusu damnentur, quis erit qui ad Tribunal sæculare vocatus multam metuere non debeat? Quis iudicis Ecclesiastici sententiam parvi non faciat, quam defendere sine periculo multæ non possit?

7. Quod non possint partes appellantes ab abusu, recedere ab appellatione, quod intendit Fevretus §. 13. quod etiam post tres sententias Ecclesiasticas conformes appellari tanquam ab abusu possit, Ecclesiæ damnum auget, & illatum jurisdictioni vulnus exacerbat; imò Edictis Regiis repugnat; quæ videri possunt inter Acta Cleri Gallicani sub hoc titulo; *De appellationibus tanquam ab abusu* tom. 2. jam citato.

8. Magna scilicet exhibetur Summo Pontifici reverentia; dum, ut ait Fevretus §. 15. non appellatur directè à concessione, vel expeditione Bullæ, seu Rescripti, sed solum ab eorum fulminatione, & executione. Sed quæ fides haberi potest huic Autori, qui tam apertè sibi contradicit? Nam num. 9. refert, in Parlamento Divionensi anno 1632. 25. Julii pronunciatum fuisse Placitum, seu Arrestum, quo Rescriptum Pontificium in causa Matrimoniali declaratum fuit malè, nulliter, & abusivè expeditum. Hinc autem, idest, hoc §. 15. negat

800 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
negat appellari ab expeditione. Alia sunt, in quibus videtur
Fevretus emollire velle jurisdictionis Ecclesiasticæ vulnera:
sed praxis quotidiana, quam ipsemet aliis in locis refert, dicto-
rum falsitatem arguit.

9. Fuerat quidem olim statutum, quod tradit §. 16. ut ap-
pellationes ab abusu Judicis Ecclesiastici potestatem non sus-
penderent, sed devolutivum dumtaxat, non autem suspen-
sivum, ut loquuntur pragmatici, effectum haberent. Verum
immutata est hæc jurisprudentia. Rursus restituta est, saltem
ex parte, Edicto Regis hodie Regnantis, ut videri potest in
Actis Cleri loco citato: sed nescio quamdiu duratura sit, aut
num violari rursus jam non cœperit?

10. Conquesti sæpissimè sunt Præsules Gallicani adversus
illas appellationes, sed Judicum sæcularium nimis intererat,
ne tollerentur. Quia Præsulum querelæ apertissimâ justitiâ
nitebantur, adhibitæ sunt certæ conditiones, quæ doloris
sensum remittebant per aliquod tempus: non autem morbo
medebantur, neque etiam diu intermittebant. Ita verè scri-
bit Fevretus §. 17. prohibitum fuisse art. 59. Constitutionis
Blesensis Curiiis Regiis, ne appellationes illas admitterent
extra casus in Constitutionibus Regiis contentos. Sed debile
repagulum ad sistendum Curiarum impetum. Verba illa ge-
neralia nunquam casibus particularibus convenire videbuntur.
Quin etiam, licet aliqui articuli expressè prohibiti sunt à
Constitutionibus Regiis, Judices nullatenus prohibitionem
morantur, ut patet in exemplo alibi adducto de appellationi-
bus in rebus spiritualibus, & Sacramentis, de quibus vetue-
rat Rex, ne prætextu possessorii cognoscerent Judices sæcu-
lares, & in exemplo, de quo Fevretus hic §. 22. postea dis-
cutiendo.

11. Præcepit etiam Ludovicus XIII. anno 1635. quemad-
modum notat Fevretus §. 18. ut appellationes ab abusu audi-
tis partibus statim judicarentur, nec ad consilium mitteren-
tur, nisi itâ sentirent duæ ex tribus Judicum partibus. Ve-
rùm facillè occurret, ut plerique Judices maturiùs de rebus
illis deliberandum sentiant, aliqui fortassè, ut rei veritatem &
justitiam diligentius inquirent; alii fortassè, ut emolumento
non careant, quod nullum esset, si negotia extemplo defini-
rentur.

12. Aliam

12. Aliam adhibuerat cautelam Henricus IV. Edicto verificato anno 1606. ut testatur idem Fevretus §. 19. ut scilicet Advocato pro appellante ab abusu peroranti adstarent alii duo appellationem approbantes. Ejusmodi cautelae signa sunt gravitatis appellationum ab abusu, quas difficiles efficere tot modis conati sunt Principes. Sed debilia nimium remedia sunt. Et quod quidem spectat ad praesentiam Advocatorum, in tanta Patronorum copia vix unquam deerit ille numerus litigare cupienti, ut à prosequenda appellatione revocetur defectuum Patronorum, qui, utrum hodie requirantur, mihi certum non est, licet plurimum partem metuum negativam.

13. Paragrapho 20. scribit vetitum fuisse anno 1610. ne litterae appellatoriae ab ordinationibus, quas in visitationis decursu edidissent Archiepiscopi vel Episcopi circa cultum Divinum, & disciplinam Ecclesiasticam, aut à Statutis Conciliorum Provincialium, non nisi magno sigillo imprimerentur, ut scilicet difficilior esset expeditio, atque ita appellationum numerus minueretur: sed statim monet Senatum Parisiensem anno 1612. 30. Maii facultatem appellanti bus concessisse, ut, sive in magna, sive in parvis Cancellariis litterae possent expediri, & sigillari, ita scilicet, quod Rex concedit, Senatus aufert.

14. Edicto Ludovici XIII. anno 1625. quod citat Fevretus §. 21. cautum est, ne Judex Ecclesiasticus, à cujus sententia interposita est appellatio tanquam ab abusu, sese iudicio sistere cogatur. Statutum id fuit, ut dignitati Episcoporum, & Vicariorum provideretur, ut inquit D. de Marca lib. 4. cap. 19. num. 8. Verum charior est iudicibus saecularibus propria Dignitas, quam Episcopis, adeoque est danda opera, ut Senatorum majestas ex hoc etiam capite praefulgeat; id est, ut Episcopi aliique Iudices Ecclesiastici omnibus litibus intercedere cogantur, in quibus de appellationibus ab ipsorum iudiciis agitur. Ideoque non observatur istud Edictum à Curia Regia, saltem ab omnibus.

15. Is quidem honor adhuc Ecclesiae defertur, ut appellationes ab abusu in magna Senatus Camera ventilentur, ut dicit Fevretus §. 22. & 23. Sed quis putet honore illo posse compensari, quas jam notavimus, injurias, & quas adhuc

802 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
notare possemus? Nam in hoc ipso §. 23. probat idem Autor
appellari posse non solum à fulminatione, & executione,
sed etiam à publicatione Bullarum, & earum executionem
prohiberi; quamvis nullus exstet actus iudiciarius circa illam
executionem. §. 24. clausulam, *appellatione submotâ*, re-
scriptis delegatoriis inseri solitam, appellationibus ab abusu
non præjudicare scribit, §. 25. non posse super his appella-
tionibus in arbitros compromitti, aut inter partes componi,
§. 25. possessionem triennem nullatenus juvare.

16. Vides quot accidant ex illis appellationibus incom-
moda Ecclesiasticæ jurisdictioni: quàm accuratè serventur, quæ
Ecclesiæ adversantur: quàm parùm referat ipsa utilitatis ex
iis, quæ Reges in ipsius levamen constituunt, etiam dum Cle-
rus opima Regi confert subsidia.

C A P U T X I I.

*Respondetur rationibus à Fevreto cap. 3. adductis ad pro-
bandam justitiam appellationum ab abusu.*

1. **P**roposuerat sibi Fevretus in hoc capite appellationes ab
abusu tanquam justas defendere. Sed nescio, an aliundè
magis quàm ex ejus doctrina illarum injustitia innotescat.
§. 1. distinguit duplex appellationum genus, scilicet simpli-
cium, & tanquam ab abusu, duoque sibi objicit adversus
ultimum istud genus; Primum quod pervertant ordinem ju-
risdictionum. Cùm enim appellationes ab inferiori ad supe-
riorem perferendæ sint, hinc à Judice Ecclesiastico provocatur
ad sæcularem, cui certè non subjacet; undè jurisdictio ac li-
bertas Ecclesiastica læditur: alterum, quod eà vià Ecclesiasti-
cæ personæ, ac causæ spirituales Curis sæcularibus submit-
tantur. Optimè assignat præcipua capita, ex quibus petitur
injustitia prædictarum appellationum; illa si evertat, rem ferè
confecerit. Videamus igitur, quibus machinis aggrediatur. Fa-
tetur in appellatione simplici provocandum ab Episcopo, seu
ejus Officiali ad Metropolitanum, à Metropolitano ad Prima-
tem,